Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 511041

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	16 december 2002
Kadaster deel/nr	82868/66

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Wassenaar	Wassenaar	Zuid-Holland

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Wassenaar	F			11361
Wassenaar	F			10405
Wassenaar	F			10670

*Omschrijving***

Inleiding

De bij de historische buitenplaats Beukenhorst behorende HISTORISCHE PARKAANLEG (2) in Landschapstijl uit omstreeks 1861 door de Duitse architect C.E.A. Petzold ontworpen met bijbehorende TUINAANLEG in op Pompeaanse voorbeelden geïnspireerde Neo-Classicistische stijl, welke circa 1845 door H.H.A. Wentzel is ontworpen voor de buitenplaats Beukenhorst. Het maakt deel uit van een vrijwel geheel beboste strandwal aan weerszijden van de Rijksstraatweg, waarop zich sinds de 17de eeuw een landgoederenzone heeft ontwikkeld. Het ligt binnen het in het kader van het MSP voorgedragen beschermd dorpsgezicht. Tot 1845 was het bos als overplaats van de tegenovergelegen buitenplaats Langenhorst in gebruik. Petzold maakte bij zijn ontwerp gebruik van de natuurlijke gesteldheid van de het terrein. Zo was destijds de open ruimte rondom het huis een stuk open bouwland met een vinkenbaan. Een restant van bestaande langgerekt waterpartij, die ter hoogte van het koetshuis loopt tot aan de paardenweide, is eveneens gehandhaafd. De parkaanleg kenmerkt zich door een sterke optische ruimtewerking, waarbij het terrein groter lijkt dan het in werkelijkheid is. Dit wordt ondermeer bereikt door variatie in het gebruik van loof-, naaldbomen en heesters met verschillende kleurschakeringen en contrastvorming tussen horizontale en verticale lijnen. Belangrijk element is de oost-west lopende hoofdas aan weerszijden van het huis en de aaneenschakeling van nevengeschikte ruimten, waarlangs een rondgang mogelijk is. Als hoogtepunt komt men uit bij het huis. De karakteristieke vergroting van de ruimte door de aanwezigheid van een duidelijke zichtlijn vanuit het huis richting de Rijksstraatweg is beperkt. In het park is een ruime variëteit aan heesters en loof- en naaldbomen aanwezig als taxus, buxus, hulst, eiken- en beukenbomen.

Omschrijving

Het landschappelijk aangelegde park is toegankelijk via een enigszins segmentvormig gebogen oprijlaan van de Zijdeweg en de Rijksstraatweg, die deels begrensd wordt door geschoren taxus- en buxusheesters. Met behoud van het lommerrijke karakter van het bos zijn verschillende open ruimten gecreëerd met als hoofdruimte het grote gazon in de oost-westlopende hoofdas ten oosten van het iets hoger gelegen huis. De meeste open ruimten hebben een gebogen verloop en worden omgeven door boom- en heestergroepen. De hoofdas ten westen van het huis wordt geaccentueerd door de restanten van de uit gele baksteen opgetrokken trap met keermuren, die leidt naar het grote gazon. Deze open ruimte heeft door in- en uitstulpingen een enigszins lobvormig karakter met een rode beuk en een piramidale eik als opvallende elementen. De door monumentale taxussen geflankeerde doorkijk richting de Rijksstraatweg is beperkt door eens scherm van hoge beukenbomen met rhodondendrons ervoor, die zorgen voor een coulisseneffect. Vanuit het grote gazon is in noordelijke richting een doorkijk naar een weide met twee solitair geplaatste monumentale beuken. In westelijke richting is een doorkijk naar een iets kleinere open ruimte, waar een solitaire eik staat. Ten zuiden van het voormalige koetshuis en nabij een taxusberceau, zijn vaag de contouren van een cirkelvormige open ruimte herkenbaar, oorspronkelijk bestemd als paardenweide. Enkele rond geschoren monumentale taxus- en buxusheesters aan weerszijden van een natuurstenen balustrade langs het voorplein dragen bij aan de coulissenwerking van de open ruimte in de hoofdas ten westen van huis. Deze lager gelegen ruimte, met in het midden een later aangebrachte waterpartij, wordt aan de westzijde afgesloten door taxussen en beukenbomen.

Het oorspronkelijke gebogen padenpatroon langs de diverse sfeerelementen in het park is grotendeels nog aanwezig, danwel herkenbaar door begrenzing met klinkers of heesters. Opvallende delen van het pad zijn die welke geflankeerd worden door bepaalde bomen of heesters. Zo bevindt zich ten noorden van het huis een hazelaarsberceau met in de nabijheid ervan een groep azalea's. Evenwijdig aan de noordgrens van het park ligt een taxusberceau met jonge aanplant. Ten zuiden van de westelijke open ruimte ligt een meidoornpad en ten westen van de oprijlaan bevindt zich een beukenlaan. Ten zuiden van het voormalige koetshuis is vaag herkenbaar waar de langgerekte waterpartij met enkele uitstulpingen - die liep in de richting van de paardenweide - heeft gelegen.

Waardering

De historische parkaanleg van de buitenplaats Beukenhorst is van algemeen belang vanwege cultuur-, architectuurhistorisch en stedebouwkundig waarde; - als gaaf en goed herkenbaar voorbeeld van een park in Landschappstijl uit het derde kwart van de 19de eeuw naar ontwerp van de Duitse landschapsarchitect C.E.A. Petzold en als zodanig van belang voor zijn oeuvre; Kenmerkend voor het oeuvre van Petzold is de ruimtelijke opbouw met de sterke perspectiefwerking in de compositie van de onderdelen, het bijzondere kleurgebruik van de lobbenvormig aangelegde beplanting en de sterke visuele relatie tusssen de parkaanleg en het huis; - vanwege de ruimtelijke en functionele samenhang met de overige complexonderdelen; - als onderdeel van de waardevolle landgoederenzone aan weerszijden van de Rijkstraatweg.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Historische aanleg